

การใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Using a Problem Solving Activity Package to Enhance Emotional Quotient
of Junior High School Students

ทิตาवीร์ การรัมย์, สังเวียน ปินะกาลัง, ปิยะวรรณ ศรีสุรลักษณ์

Titawee Kanrum, Sungwean Pinagalung, Piyawan Srisuluk

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Education, Khon Kaen University

E-mail: titawee.k@kkumail.com

Received: May 14, 2023 Revised: June 2, 2023 Accepted: June 20, 2024

บทคัดย่อ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย และจิตใจที่ซับซ้อนที่สุด เป็นวัยช่วงต่อของชีวิตจากเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ช่วงวัยรุ่นจะมีปัญหาในเรื่องการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาของวัยรุ่น จึงจำเป็นต้องหากวิธีในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการคิดแก้ปัญหา โดยมีกลุ่มเป้าหมายวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโนนท่อนวิทยา จำนวน 55 คน เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา ประกอบด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 4 กิจกรรมและกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อีก 6 กิจกรรม 2) แบบประเมินวัดความฉลาดทางอารมณ์ เก่งดีมีสุข ซึ่งประกอบด้วยด้านย่อยสำคัญ 6 ด้านดังนี้ 1) ด้านการตระหนักรู้ 2) ด้านการแสดงออก 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ด้านการตัดสินใจ 5) ด้านการจัดการความเครียด และ 6) ด้านความภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพื้นฐาน T-test ค่าความถี่ ร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ที่ 81.54/87.67 และผลการประเมินวัดความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังการทดลองแต่ละด้านสูงกว่าการทดลอง เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้

คำสำคัญ : ชุดฝึกกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา, ความฉลาดทางอารมณ์, วัยรุ่น

Abstracts

Adolescence is the age changes both physically and mentally. Adolescents will have problems in adapting to change, which is normal for adolescents. But it requires appropriate strategies to deal with problems that arise. The research objectives are develop Using a Problem Solving Activity Package to Enhance Emotional Quotient of Junior High School Students have an efficiency criterion for development at the 80/80 and compare the emotional quotient of junior high school students both before and after using the problem solving activity package in the experiment. The research target group past junior high school students, Ban Non Thon School with 55 students. It is a quasi-experimental research. The research consists of tools used in the experiment, 1)Activity packages. It includes consists of relationship activities 4 activities and 6 development emotional quotient activities. 2) Emotional Quotient Assessment, which consisted of 6 sub-facets as follows: 1) Awareness, 2) Expression, 3) Human relations, 4) Decision-making 5) stress management and 6) Pride and self-esteem. Data were analyzed using basic statistics, T-test, frequency, percentage

The results of the research revealed that the Problem Solving Activity Package to promote the emotional intelligence of junior high school students. The efficiency was 81.54/87.67. And the assessment results measuring the emotional intelligence of junior high school students. After the experiment, each side was higher than the experiment is in accordance with the objectives of this research.

Keywords: Activity package, Emotional Quotient, Adolescents

บทนำ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย และจิตใจที่ซับซ้อนที่สุด เป็นวัยช่วงต่อของชีวิตจากเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ช่วงวัยรุ่นจะมีปัญหาในเรื่องของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดาของวัยรุ่น หากแต่ต้องอาศัยกลวิธีในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม (พรเพ็ญ, 2548) วัยรุ่นจึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และอยู่ในสังคมให้ได้อย่างปกติสุข โดยอาศัยทักษะและการจัดการตนเองด้วยวิธีต่าง ๆ ให้ได้ หนึ่งในวิธีที่สำคัญก็คือ การคิดแก้ปัญหาและเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ การคิดแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญและมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น เนื่องด้วยวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำจะมีโอกาสแสดงพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง วัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถรับรู้ เข้าใจอารมณ์ของตนเองที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง สามารถควบคุมอารมณ์ รู้จักพิจารณาตัดสินใจหาทางออกให้กับปัญหาและสถานการณ์แต่ละ

อย่างได้อย่างเหมาะสม (พิมพัรัตน์และอาภาพร, 2561) การคิดแก้ปัญหาและการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จึงเป็นสิ่งที่ควรมีการพัฒนาส่งเสริมควบคู่กันไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ว่าบุคคลที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตขึ้นอยู่กับทักษะความฉลาดทางสติปัญญาเพียง 20% ในทางกลับกันอีก 80% เป็นเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ (อัจฉราและอรพินทร์, 2548)

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สามารถทำได้หลากหลายวิธี หนึ่งในวิธีที่ดีและเหมาะสมสำหรับวัยรุ่นมากที่สุด คือ การเรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์แบบใหม่นอกตำรา เรียนรู้ผ่านการเล่นหรือการทำกิจกรรม เนื่องจากชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความหมายและนิยามของ ซัยยงค์ พรหมวงศ์ กล่าวไว้ว่า “ชุดกิจกรรม” เป็นสื่อประสมที่พัฒนาขึ้นโดยตรงมีรูปแบบตามวัตถุประสงค์ แนวคิด และเนื้อหาสาระที่จะนำไปใช้กับผู้เรียน ประกอบด้วยคำแนะนำสำหรับการใช้บทเรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนพร้อมทั้งสื่อ การสอน บรรจุมารวมไว้เป็นระบบเดียวกัน โดยผ่านการวิเคราะห์และสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน โดยนำหลักการทางจิตวิทยามาใช้ในการออกแบบเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้บรรลุตามผลสัมฤทธิ์ที่ผู้พัฒนาหรือผู้สอนต้องการจะให้เป็น ดังนั้นการสร้างชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกจะช่วยให้ผู้สอนและนักเรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และได้รับผลตอบรับในการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืนด้วย

จากความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้พัฒนาสร้างชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ขึ้นมาใหม่โดยพัฒนาปรับปรุงมาจาก “คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะของเยาวชน และ คู่มือกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในวัยรุ่นอายุ 12-16 ปี โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข” ซึ่งจัดได้ว่าเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้เชิงทักษะปฏิบัติการ มีรูปแบบกิจกรรมที่เน้นการทำกิจกรรมกลุ่ม เป็นการละลายพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน ให้มีความสัมพันธ์กัน มีความเป็นมิตรและสามารถทำงานหรือสร้างสรรค์กิจกรรมดี ๆ ต่อกันได้อย่างสนุกสนาน (ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์, 2546) ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประกอบจะไปด้วย 1) ชุดกิจกรรมด้านดี ได้แก่ กิจกรรมสถานการณ์หรรษา และกิจกรรมมุมมอง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนรู้ภาวะอารมณ์ของตนเอง และสามารถจัดการกับอารมณ์ความคิดของตนให้ได้ พร้อมฝึกการ แสดงออกต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม 2) ชุดกิจกรรมด้านเก่ง ได้แก่ ไข้อย่างนี้คือฉัน และกิจกรรมสักวันจะเป็นฉัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ตั้งเป้าหมาย ชีวิต ฝึกคิดเชิงบวกเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด หาวิธีปฏิบัติตนเพื่อวางแผนสู่เป้าหมาย และช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะทำความเข้าใจปัญหาของตน พร้อมทั้งเลือกแนวทางที่เหมาะสมให้แก่ตนได้ 3) ชุดกิจกรรมด้านสุข ได้แก่ Time Life และกิจกรรม Castle Test มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความภูมิใจในตนเอง มีความพอใจในชีวิตเห็นคุณค่าในตนเอง ดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์พร้อมเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สร้างและ พัฒนาขึ้นนี้ มีความสอดคล้องและได้ประยุกต์มาจาก แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาของ แดเนียล โกลแมน ทฤษฎีทางสังคมแบบดูรา และเมเยอร์และสโลเวย์ ในองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ดังนี้ 1) การรู้อารมณ์ตนเองหรือการตระหนักรู้ตนเอง 2)

การแสดงออก 3) มนุษย์สัมพันธ์ 4) การตัดสินใจ 5) การจัดการ ความเครียด และ 6) ความภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการคิดแก้ปัญหา

สมมุติฐานการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีประสิทธิภาพ 80/80 ตามเกณฑ์การประเมินวัดความฉลาดทางอารมณ์
2. ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลังการใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อน ใช้ชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีการศึกษา

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) รูปแบบกลุ่มเดียวทดสอบทั้งก่อนและ หลังการทดลอง (One Group Pretest Posttest Design)

$$R = O_1 - X - O_2$$

(ศจีมาจ ณ วิเชียร, อ้างถึงใน กิตติยา วงษ์ขันธ ; 2561)

One Group Pretest Posttest Design

กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	พรีตเมนต์	หลังทดลอง
R	O1	X	O2

กลุ่มเป้าหมายในวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาอยู่โรงเรียนบ้านโนนท่อนวิทยา มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวนทั้งหมด 55 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์

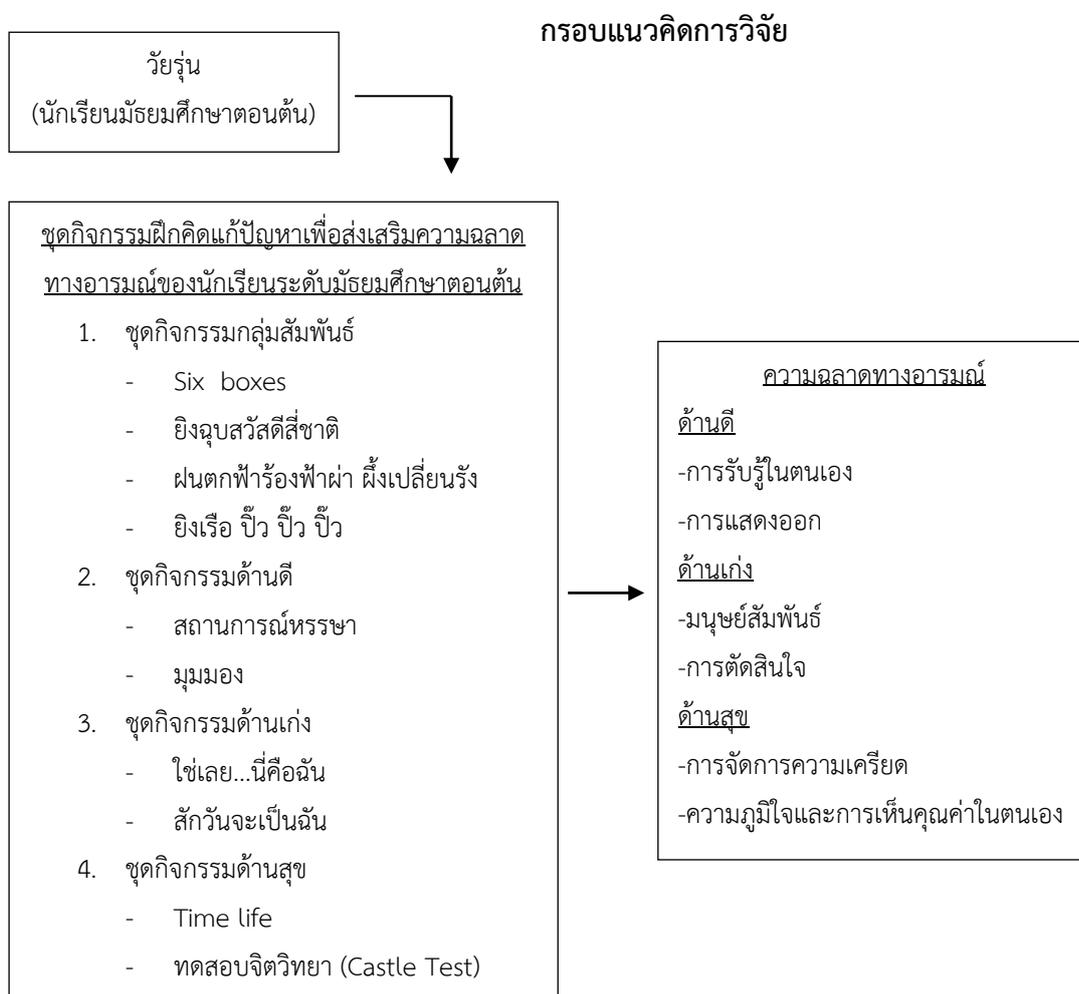
ตัวแปรตาม คือ ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่สร้างขึ้นให้ สอดคล้องกับรูปแบบในชุดกิจกรรมประกอบด้วย 3 ด้านสำคัญ ดีเก่งสุข มีองค์ประกอบด้านย่อยดังต่อไปนี้ ด้านการรับรู้ตนเอง ด้านการแสดงออก ด้านการตัดสินใจ ด้านมนุษย์สัมพันธ์ ด้านการจัดการความเครียด และ ด้านความภูมิใจกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

ภาพที่ 1 ตัวอย่างเล่มคู่มือชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา

ผลการศึกษา

ผลการสร้างชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมตามเกณฑ์ 80/80

คะแนนระหว่างทำกิจกรรมในแต่ละด้าน อยู่ที่ 8.12, 8.10, 8.09, 8.12, 8.14, 8.32 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยร้อยละประสิทธิภาพ E1 อยู่ที่ 81.54 การหาประสิทธิภาพ E2 จากค่าคะแนนการสะท้อนผลจากการทดสอบครั้งสุดท้ายหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา มีคะแนนรวมทั้งหมด 60 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 6 ชุด อยู่ที่ 8.72, 8.62, 8.70, 8.75, 8.70, และ 9.10 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการใช้ชุดกิจกรรมอยู่ที่ 52.6 และมีค่าร้อยละเฉลี่ยประสิทธิภาพ E2 อยู่ที่ 87.67

ตารางที่ 1 สรุปผลการหาประสิทธิภาพ E1/E2 ของชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ค่าประสิทธิภาพ	คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ยคะแนน	ร้อยละ
E1	60	48.92	81.54
E2	60	52.6	87.67

2. เปรียบเทียบค่าความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ โดยค่าสถิติ T-Test ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ และระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนในแต่ละด้าน หลังการทดลองสูงขึ้นกว่า

ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนในครั้งก่อนการทดลอง โดยเฉพาะในการรับรู้ตนเอง การแสดงออก และด้านมนุษยสัมพันธ์ รายละเอียดแสดงผลในตาราง

ตารางที่ 2 สรุปผลคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนในแต่ละด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		T
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
x					
1) ด้านการรับรู้ตนเอง	16.11	3.02	20.38	2.69	14.76
2) ด้านการแสดงออก	17.78	2.35	21.87	2.34	13.31
3) ด้านมนุษยสัมพันธ์	17.53	3.59	21.73	2.49	10.07
4) ด้านการตัดสินใจ	17.60	3.15	20.58	2.69	10.60
5) ด้านการจัดการความเครียด	15.75	2.92	18.73	2.37	11.82
6) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองและความภูมิใจในตนเอง	15.49	3.11	18.27	2.97	11.38

สรุปและอภิปรายผล

1. การสร้างชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมตามเกณฑ์ 80/80 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ รูปแบบกิจกรรมทั้ง 3 ชุด กิจกรรม เก่งดีมีสุข มีดังนี้ 1) กิจกรรมชุดด้านดี ประกอบด้วย กิจกรรมสถานการณ์ พรรษา และกิจกรรมมุมมอง 2) กิจกรรมชุดด้านเก่ง ประกอบด้วย กิจกรรมใช้เลยนี่คือฉัน และกิจกรรมสักวันจะเป็นฉัน 3) กิจกรรมชุดด้านสุข ประกอบด้วย กิจกรรม Time life และกิจกรรม Castle test 4) ใบบิจกรรมกลุ่ม 6 ชุด (สำหรับใช้ประกอบ กิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละด้าน) 5) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เกณฑ์คะแนน และ คำอธิบาย ทั้ง 6 ด้าน การรับรู้ตนเอง การแสดงออก มนุษย์สัมพันธ์ การตัดสินใจ การจัดการความเครียด และ ความภูมิใจกับการเห็นคุณค่าในตนเอง นักเรียนสามารถรับรู้ตนเองได้จากการประเมินตั้งแต่ครั้งแรกก่อนการทดลองเพื่อรู้แนวทางในการพัฒนาตนเอง หากคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนด้านนั้น ๆ ไม่ถึงเกณฑ์ เฉลี่ยปกติ

ผลการคำนวณค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

การหาประสิทธิภาพ E1 ชุดกิจกรรมในการคำนวณค่าคะแนน เพื่อหาค่าเฉลี่ยและ เทียบส่วนร้อยละ จากการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล สามารถสรุปประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ได้ว่า ชุดกิจกรรมระหว่างการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้บันทึกและประเมินประสิทธิภาพชุด

กิจกรรมนั้น ๆ จะมีคะแนนอยู่ที่ ชุดละ 10 คะแนน มีทั้งหมด 6 ชุด ซึ่งแต่ละชุดมีค่าเฉลี่ยดังนี้ 8.12, 8.10, 8.09, 8.12, 8.14, 8.32, และมีคะแนนเต็มรวมทั้งหมดเป็น 60 คะแนน ซึ่งจากการคำนวณประสิทธิภาพค่าเฉลี่ยในครั้งนี้ อยู่ที่ 48.92 และได้ค่าประสิทธิภาพ E1 ร้อยละเฉลี่ยอยู่ที่ 81.54 ซึ่งเป็น การรวมคะแนนของทุกชุดกิจกรรม จากการคำนวณในนักเรียนทั้งหมด 55 คน

การหาประสิทธิภาพ E2 การหาประสิทธิภาพ E1 ชุดกิจกรรมในการคำนวณค่าคะแนน เพื่อหา ค่าเฉลี่ยและ เทียบส่วนร้อยละ จากการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล ค่าคะแนนการสะท้อนผลจากการ ทดสอบครั้งสุดท้ายหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา มีคะแนนรวมทั้งหมด 60 คะแนน มีคะแนน เฉลี่ยทั้ง 6 ชุด อยู่ที่ 8.72, 8.62, 8.70, 8.75, 8.70, และ 9.10 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการใช้ชุด กิจกรรมอยู่ที่ 52.6 และมีค่าร้อยละเฉลี่ยประสิทธิภาพ E2 อยู่ที่ 87.67

จากการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 โดยการคำนวณจากทั้งสองครั้ง ระหว่างการทำ กิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรม และหลังการทดลองการใช้ชุดกิจกรรม สามารถสรุปได้ว่า คะแนนเต็มจากการ บันทึกรูปผลของทั้ง 6 ชุดกิจกรรม แต่ละชุดกิจกรรมจะมีคะแนนชุดละ 10 คะแนน ซึ่งหากรวมทั้ง 6 ชุด กิจกรรมจะมีคะแนนเต็มอยู่ที่ 60 คะแนน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย และเทียบคะแนนร้อย ละ สามารถสรุปค่าประสิทธิภาพชุดกิจกรรม E1/E2 ของชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา ตามเกณฑ์มาตรฐาน ที่ 80/80 ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลการเก็บ รวบรวมดังกล่าว ได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ที่ 81.54/87.67

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทาง อารมณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยแบบประเมินความเหมาะสมและดัชนีความสอดคล้อง IOC จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปหาประสิทธิภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินและให้ คำแนะนำ พบว่า คุณภาพของชุดกิจกรรม ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความเหมาะสมมีค่าคะแนนประเมิน อยู่ ระหว่างค่าเฉลี่ย 4-5 ซึ่งผลประเมินความเหมาะสมทั้ง 10 ข้อย่อย แสดงว่า คุณภาพคู่มือชุดกิจกรรมฝึก คิดแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับความเหมาะสม รายละเอียดการ ประเมินผลคำนวณค่าประสิทธิภาพ ของชุดกิจกรรม 1) ปกและองค์ประกอบของรูปเล่มที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม 2) การออกแบบรูปเล่มน่าสนใจ เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนและกลุ่มตัวอย่าง 3) จุดประสงค์ของชุดกิจกรรมครอบคลุมหลักการและแนวคิดทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ 4) รูปแบบกิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน 5) ชุดกิจกรรมส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้ปฏิบัติและพัฒนาทักษะความฉลาดทางอารมณ์ได้จริง 6) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 7) ชุดกิจกรรมมี ความเหมาะสมสอดคล้องกับการวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (K) ด้านทักษะพิสัย (P) และจิตพิสัย (A) อย่างครบถ้วน 8) ชุดกิจกรรมระบุวิธีการอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติและพัฒนาความฉลาดทาง อารมณ์ได้จริง 9) รายละเอียดของอุปกรณ์ สื่อ มีความเหมาะสมต่อรูปแบบกิจกรรม และ 10) การวัดและ

ประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะช่วยส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนได้ จากรายการประเมินทั้ง 10 ข้อโดยผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปได้ว่า ค่าเฉลี่ยรวมจากแบบประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมนี้มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.6-5 ซึ่งมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.1 ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของชุดกิจกรรมในแต่ละด้าน จากคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีรายละเอียดที่สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ค่าคะแนนความสอดคล้อง IOC กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 2) กิจกรรมสถานการณ์หรรษา 3) กิจกรรมมุมมอง 4) กิจกรรมใช้เลนส์คือฉัน 5) กิจกรรมสักวันจะเป็นฉัน 6) กิจกรรม Time Life และกิจกรรม Castle Test มีค่าคะแนนความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.8-1 ซึ่งเป็นค่าคะแนนที่ผู้วิจัยสามารถนำชุดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ไปใช้ทดลองและส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้

2.2 ผลการประเมินค่าความสอดคล้อง IOC แบบประเมินวัดความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินวัดความฉลาดทางอารมณ์ โดยได้พิจารณาจากการสร้างข้อคำถาม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นให้มีความสอดคล้องกับหลักการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ทั้ง 6 ด้าน 1) ด้านการรับรู้ตนเอง 2) ด้านการแสดงออก 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ด้านการตัดสินใจ 5) ด้านการจัดการความเครียด และ 6) ด้านความภูมิใจกับการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถสรุปได้ว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านของแบบประเมิน มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6-1.00 ถือว่ามีค่าความเที่ยงตรงสูง

3 ผลการเปรียบเทียบค่าความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม โดยคำนวณค่าสถิติ T-test (Dependent Sample) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 6 ด้านย่อย มีค่าเฉลี่ยหลังทดลองที่แสดงให้เห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา มีค่าคะแนนแต่ละด้านสูงขึ้น มีรายละเอียดที่สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านที่ 1 การรับรู้ตนเอง มีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังอยู่ที่ 16.11/20.38

ด้านที่ 2 การแสดงออก มีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังอยู่ที่ 17.78/21.87

ด้านที่ 3 มนุษย์สัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยก่อนหลังอยู่ที่ 17.53/21.73

ด้านที่ 4 การตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยก่อนหลังอยู่ที่ 17.60/20.58

ด้านที่ 5 ด้านการจัดการความเครียด มีค่าเฉลี่ยก่อนหลังอยู่ที่ 15.75/18.73

ด้านที่ 6 ด้านความภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าเฉลี่ยก่อนหลังอยู่ที่ 15.49/18.27 ตามลำดับ ซึ่งแต่ละด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและหลังทำการศึกษเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์และการพัฒนาชุดกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ มีความสอดคล้องกับหลักการและแนวความคิดการวิจัยของ ธนิตา สังข์บัวศรี (2564) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านระดับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยเรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมได้ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนได้จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงฤดี บุญราศรี (2563) เรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมกลางแจ้งเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียน อนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต โดยชุดกิจกรรมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านชุดกิจกรรม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือชุดกิจกรรมต่าง ๆ สามารถช่วยพัฒนาและส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยได้จริง

จากข้อสรุปและการอ้างอิงผลงานวิจัยที่สอดคล้องดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม หากกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการนำไปใช้หรือขอบเขตการพัฒนาได้อย่างตรงจุด จะสามารถช่วยพัฒนาและทำให้ วัตถุประสงค์ต่าง ๆ บรรลุผลได้ เช่นเดียวกับกับชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นก็ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจน ในเรื่องของ การพัฒนาส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้นผู้วิจัยก็จะเน้นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เป็นหลัก และเพื่อให้การเก็บข้อมูลมีขอบเขตที่มีประสิทธิภาพที่สุด คือการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ไม่กว้างเกินไป และใช้วิธีการเก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่ม เพื่อพัฒนานวัตกรรมหรือชุดกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม ที่จะสามารถนำไปศึกษาหรือเก็บข้อมูลได้จริง โดยจะเห็นได้ว่า ชุดกิจกรรมของผู้วิจัยก็ได้มีการระบุวัตถุประสงค์และกลุ่มตัวอย่าง ผ่านชื่อเรื่องการวิจัยไว้อย่างชัดเจนแล้ว ดังนั้นการพัฒนาชุดกิจกรรมและรูปแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่จะไปเก็บข้อมูลจึงมีความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ เพื่อให้ชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนมีคุณภาพที่จะนำไปใช้ได้จริงกับกลุ่มผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยตามกรอบวัตถุประสงค์และการศึกษาในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามผู้วิจัยตั้งไว้ทุกประการ 1) ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาหามีค่า E_1/E_2 สูงกว่าเกณฑ์อยู่ที่ 81.54/87.67 และ 2) ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนหลังการใช้ชุดกรรมสูงขึ้นจริง แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาและแบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษา หรือมีความสนใจที่จะนำชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ไปใช้ประโยชน์หรือต่อยอด ดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาไปใช้

กิจกรรมที่จะนำไปใช้ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่นักเรียนนั้น สามารถปรับ รูปแบบการทำกิจกรรมได้ตามระยะเวลาที่เหมาะสม หรืออาจจะจับกลุ่มทำกิจกรรมได้ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนคนที่ผู้สนใจจะนำชุดกิจกรรมไปใช้พัฒนา

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

รูปแบบกิจกรรมควรมีการเพิ่มเติม หรือมีกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น และนำไปประยุกต์กับนักเรียนในหลากหลายช่วงวัยได้อีก อยู่ที่ดุลพินิจและความสร้างสรรค์ของผู้ที่สนใจ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา วงษ์ชันธุ์. (2561). การออกแบบการวิจัย รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณการกำหนดตัวอย่างและการวิเคราะห์ข้อมูล. ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. จาก <https://shorturl.asia/w9kaQ>. (ออนไลน์).
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545). เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษาหน่วยที่ 8 – 15 (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____ . (2546). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อและชุดการสอน, สารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 5 (1). หน้า 8-10. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/X1xu6>
- ดวงฤดี บุญราศรี. (2562). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมกลางแจ้งเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่1 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองปาดอง จังหวัดภูเก็ต. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, 3 (8), หน้า 68-70. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/6JDAK>
- ธนิดา สังข์บัวศรี. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านระดับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารละอองศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. 5 (1). หน้า 3-11 สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/y9sxm>
- พิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา, อาภาพร เฝ้าวัฒนา. (2562). ความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น. วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล, 35 (3), หน้า 213-217. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/d2LQG>
- ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์. (2546). เทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. วารสารวิทยบริการ ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 15 (1). หน้า 40. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/V2XFD>
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต. (2561). คู่มือกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในวัยรุ่นอายุ 16 - 18 ปี. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิง จำกัด, 2561. หน้า 3-5

- สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต (2561). คู่มือกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในวัยรุ่นอายุ 12 - 16 ปี. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ปียอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด, 2561. หน้า 11-20
- อัจฉรา สุขารมณ, อรพิน ชูชม. (2548). โปรแกรมการส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ตามแนว ตะวันออกสำหรับเยาวชนไทยเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี. รายงานวิจัยฉบับที่ 112: มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ. หน้า 74-78. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/K8Jip>